

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 231/04-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Eduarda Bárányu prerokoval prijatú sťažnosť Ľubomíra Homu, bytom H., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 914/99 (predtým pod sp. zn. 8 C 523/91) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 914/99 **p o r u š i l** základné právo Ľubomíra Homu, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 914/99 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ľubomírovi Homovi **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice - okolie **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ľubomírovi Homovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 340 Sk (slovom deväťtisíc tristoštyridsať slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice – okolie p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. T. Š. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I .

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 9. decembra 2004 č. k. I. ÚS 231/04-7 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ľubomíra Homu, bytom H. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice - okolie (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 914/99 (predtým sp. zn. 8 C 523/91).

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní o zaplatenie 209 974 Sk proti žalovanému Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“), ktoré začalo návrhom jeho právneho predchodcu 29. apríla 1991 a dosiaľ nie je právoplatne ukončené.

Sťažovateľ tvrdil, že odkedy vstúpil do konania (v r. 1993) «... až do súčasnosti je konanie na Okresnom súde poznamenané nesystémovosťou, až chaotičnosťou. K takémuto stavu zrejme prispela i viacnásobná zmena v osobe prejednávajúceho sudcu, čo však boli podľa všetkého „presuny“ iba z dôvodu nečinnosti sudcu predchádzajúceho.

Takto je možné v konaní sporového súdu konštatovať viacnásobné, relatívne dlhé obdobia úplnej nečinnosti. Keďže však ústavný súd už vo viacerých veciach vyjadril názor,

že prosté prejednanie veci na pojednávaniach nemusia svedčiť o náležitom postupe, treba tiež konštatovať, že v prípade tohto sporu ide o typické neefektívne konanie.

V spore ide o zaplatenie finančnej čiastky. Objektívne nejde o spor ani právne, ani skutkovo zložitý. Lahko prekonateľné problémy so zistením okruhu účastníkov predstavovali však podľa všetkého pre súd problém pomerne veľký.

Sťažovateľ v žiadnom prípade nemôže byť vinený za zbytočné prietahy v konaní a to i vzdor tomu, že niektoré pojednávania boli odročené aj na žiadosť jeho právnej zástupkyne. Pri tak dlho trvajúcim spore je skôr obvyklé, že dôjde občas ku časovej kolízii s iným sporom.

Podľa môjho úsudku je z popísaného skutkového stavu zrejmé, že to bol postup súdu, vinou ktorého nie je spor ukončený ani po 13 rokoch (...)»

Sťažovateľ podal (v r. 1998 a v r. 2004) predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Vo veci nie je do dňa podania jeho sťažnosti ústavnému súdu ešte právoplatne rozhodnuté.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, prikázal okresnému súdu „*konať v uvedenej veci bez zbytočných prietahov*“, priznal mu „*z titulu finančného zadosťučinenia 150 000 Sk*“ a náhradu trov jeho právneho zastúpenia.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr. 54/05 z 3. januára 2005 a sťažovateľ prostredníctvom stanoviska svojho právneho zástupcu k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 21. februára 2005.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 8 C 523/91 a od 8. júla 1999 pod sp. zn. 7 C 914/99.

Predmetom konania vedeného pod sp. zn. 8 C 523/91 bol 29. apríla 1991 uplatnený návrh Štefana Homu (zomrel 29. októbra 1992) na zrušenie príkazu bývalého MNV Hrašovík zo 17. júna 1986, ako aj návrh na náhradu škody.

Úmrtie pôvodného žalobcu oznámil okresnému súdu 15. apríla 1993 jeho právny zástupca a súčasne predniesol návrh dediča – jeho syna Ľubomíra Homu (sťažovateľa), ktorý trval na podanom návrhu.

Obecný úrad v Hrašovíku 16. apríla 1993 oznámil mená a adresy dedičov (A. H., Ľ. H. a M. R.) po nebohom žalobcovi.

V mesiacoch apríl až august 1993 zisťoval okresný súd stav dedičského konania.

Súdny spis sp. zn. 8 C 523/91 bol podľa úradného záznamu z 19. januára 1994 pripojený k inej veci (vedenej pod sp. zn. 14 C 445/92) a od 12. januára 1994 postúpený v rámci odvolacieho konania Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“).

Okresnému súdu bolo 30. júna 1995 doručené uznesenie krajského súdu z 24. mája 1995 o zamietnutí odvolania (vo veci žalobcov M. R. a Ľ. H. proti Obecnému úradu Hrašovík a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky o zaplatenie 146 542 Sk) proti uzneseniu okresného súdu č. k. 14 C 445/92-10 z 5. novembra 1993, ktorým bolo konanie v predmetnej veci zastavené.

Okresný súd 13. septembra 1995 vyzval sťažovateľa na odstránenie väd podania (pôvodne žalovaný subjekt už zanikol). Súčasne vyzval ďalšiu dedičku M. R., aby oznámila, či vstupuje do konania (táto 19. septembra 1995 oznámila, „že trvá na pokračovaní konania“).

Sťažovateľ 28. septembra 1995 označil ako žalovanú obec Hrašovík.

Na pojednávaní konanom 29. septembra 1995 (prítomní sťažovateľ a starostka obce Hrašovík p. T.) sťažovateľ vstúpil do konania (jeho sestra M. R. sa o možnom vstupe dosiaľ nevyjadrila).

Na pojednávaní konanom 16. októbra 1995 (prítomní sťažovateľ, jeho právna zástupkyňa a starostka obce) sťažovateľ oznámil, že jeho sestra nevstupuje do konania a ako žalovaného označil ministerstvo vnútra. Okresný súd uznesením konanie zastavil pre nesprávne označenie žalovaného subjektu.

Proti uzneseniu podal sťažovateľ 5. decembra 1995 odvolanie. Súdny spis sp. zn. 8 C 523/91 bol doručený 27. septembra 1996 krajskému súdu.

Okresnému súdu bolo 30. októbra 1997 doručené uznesenie krajského súdu o zrušení prvostupňového rozhodnutia. Podľa názoru krajského súdu je účastníkom konania obec Hrašovík, tak ako to sťažovateľ správne uviedol vo svojom podaní z 28. septembra 1995. Druhostupňové rozhodnutie bolo 20. novembra 1997 doručované účastníkom konania.

Okresný súd 5. marca 1998 predvolal právnu zástupkyňu sťažovateľa na výsluch stanovený na 16. marec 1998, ktorý bol z dôvodu jej ospravedlnenia preložený na 23. marec 1998. Na výsluchu právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala o stanovenie lehoty na oznámenie súdu, či sťažovateľ trvá (pozn. jeho prednes na pojednávaní konanom 16. októbra 1995) na zámene účastníkov konania (obec Hrašovík, resp. ministerstvo vnútra).

Sťažovateľ 3. apríla 1998 oznámil, že účastníkom konania je ministerstvo vnútra, a upravil petit na náhradu škody v sume 209 974 Sk.

Okresný súd 28. apríla 1998 vyzval obec Hrašovík, aby oznámila, či súhlasí, aby namiesto nej bolo účastníkom konania ministerstvo vnútra. Uznesením z 13. mája 1998 bol povolený vstup ministerstvu vnútra do konania v postavení žalovaného subjektu (uznesenie mu bolo doručené 7. júla 1998).

Dňa 9. marca 1998 bola sťažovateľovi doručená odpoveď predsedu okresného súdu (sp. zn. Spr 2057/98) na jeho sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda konštatoval, že „*Po prešetrení sťažnosti som zistil, že je dôvodná...*“.

Okresný súd 7. septembra 1998 urgoval ministerstvo vnútra, aby sa vyjadrilo k žalobe.

Dňa 30. októbra 1998 bol okresnému súdu predložený zmenený žalobný petit na sumu 253 218 Sk.

Pojednávanie konané 3. novembra 1998 (prítomní sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa) bolo odročené na 1. december 1998 (z dôvodu predloženia písomného odôvodnenia zmeneného návrhu sťažovateľom predvolania žalovaného pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty).

Podaním doručeným okresnému súdu 6. novembra 1998 sťažovateľ upravil svoj návrh opätovne na sumu 209 974 Sk.

Okresný súd 9. novembra 1998 urgoval na ministerstvo vnútra, aby sa vyjadrilo k žalobe. Vyjadrenie mu bolo doručené 30. novembra 1998 – žalovaný žiadal žalobu zamietnuť z dôvodu, že nie je zrejмый právny titul nároku a že nie je pasívne legitimovaný, a vzniesol tiež námietku premlčania.

Pojednávanie konané 1. decembra 1998 (prítomní sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa) bolo pre chorobu zákonnej sudkyne odročené na 18. január 1999 a následne na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa (kolízia termínov) preložené na 1. marec 1999.

Sťažovateľ 17. februára 1999 vzniesol námietku zaujatosti zákonnej sudkyne (ktorú však 9. marca 1999 vzal späť).

Z úradného záznamu z 26. februára 1999 vyplýva, že pre chorobu zákonnej sudkyne bol stanovený termín pojednávania zrušený.

Dňa 11. marca 1999 bola vec sp. zn. 8 C 523/91 pridelená sudkyňi JUDr. Č.

Okresný súd 1. apríla 1999 vyzval JUDr. V. J. z Krajského úradu Košice (ako povereného zástupcu ministerstva vnútra), aby sa vyjadrila k stanovisku ministerstva vnútra k žalobe (12. apríla 1999 oznámila, že trvá na stanovisku ministerstva vnútra).

Na pojednávaní konanom 8. júla 1999 (prítomní sťažovateľ, jeho právna zástupkyňa, zástupkyňa ministerstva vnútra) sťažovateľ vzal svoj predchádzajúci návrh späť a trval na náhrade škody v sume 209 974 Sk. S týmto návrhom súhlasila zástupkyňa ministerstva vnútra, namietala neexistenciu pasívnej legitimácie ministerstva vnútra, ako aj aktívnu legitimáciu na strane sťažovateľa, lebo doteraz nebolo súdom rozhodnuté o procesnom postavení dedičky po pôvodnom žalobcovi, sestre sťažovateľa. Právna zástupkyňa sťažovateľa upravila právny titul žaloby – nárok nevyplýva z ustanovení „*zákona č. 58/1996 Z. z.*“ ani z mimosúdnej rehabilitácie, ale „*zo všeobecnej zodpovednosti za protiprávne a bezdôvodné zrazenie sumy 229 213 Sk*“. Okresný súd uznesením č. k. 8 C 523/91-100 konanie v časti o zrušenie platobného výmeru MNV Hrašovík č. 1/86

zo 17. júna 1986 zastavil a nárok na zaplatenie 209 917 Sk vylúčil na samostatné konanie, ktorému bola pridelená sp. zn. 7 C 914/99 (uznesenie bolo doručené účastníkom konania 3. augusta 1999).

Dňa 8. júla 1999 bola vec sp. zn. 7 C 914/99 pridelená sudkyňi JUDr. S.

Okresný súd 2. novembra 1999 vyzval sťažovateľa na „*predloženie doplnku odôvodnenia nároku*“ a 27. decembra 1999 a 20. januára 2000 požadované urgoval.

Sťažovateľ 31. januára 2000 odôvodnil upravený nárok („*bezdôvodné obohatenie žalovaného, ktorý previedol neoprávnene a bezdôvodne zrážky z účtu ...*“).

Dňa 6. októbra 2000 bola vykonaná kontrola súdneho spisu sp. zn. 7 C 914/99 podpredsedom okresného súdu a následne bol vytýčený termín pojednávania na 30. október 2000.

Na pojednávaní konanom 30. októbra 2000 (prítomní sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa) sťažovateľ informoval o výsledku dedičského konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. D 128/92 (po neb. pôvodnom žalobcovi). Sťažovateľ tvrdil, že prevzal všetky aktíva a pasíva po neb. otcovi, lebo jeho sestra sa svojich nárokov „*zriekla v prospech žalobcu*“. Ako žalovaného označil ministerstvo vnútra. Domáhal sa vydania „*bezdôvodného obohatenia*“. Na námietku premlčania svojho nároku uviedol, že tento bol uplatnený v roku 1991, a to hneď po tom, ako bol jeho otec v roku 1990, resp. 1991 súdne rehabilitovaný. Skôr si tento nárok uplatniť nemohol. Pojednávanie bolo odročené na 22. január 2001 za účelom pripojenia spisov sp. zn. 10 C 23/85, D 128/92, 2 T 30/76.

Právna zástupkyňa pre kolíziu termínov žiadala pojednávanie odročiť. Pre neprítomnosť účastníkov bolo pojednávanie odročené na 5. apríl 2001 s tým, že bude predvolaná aj dedička M. R.

Na pojednávaní konanom 5. apríla 2001 boli prítomní sťažovateľ a jeho sestra M. R.. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Okresný súd 13. júna 2001 požiadal Okresný súd Bratislava II o výsluch zástupcu ministerstva vnútra na konkrétne ním stanovené otázky.

Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 6. augusta 2001 spolu so zápisnicou z 24. júla 2001 o výsluchu zástupcu ministerstva vnútra JUDr. M. M., ktorá žiadala žalobu zamietnuť pre nedostatok pasívnej legitímácie žalovaného a premlčanie nároku.

Okresný súd 26. septembra 2001 predvolal účastníkov na pojednávanie, ktorého termín stanovil na 6. december 2001.

Ministerstvo vnútra 5. decembra 2001 ospravedlnilo svoju neúčasť na pojednávaní, trvalo na svojom doterajšom vyjadrení a žiadalo návrh zamietnuť.

Na pojednávaní konanom 6. decembra 2001 za prítomnosti sťažovateľa, jeho sestry M. R. (už uvádzanej ako žalobkyňa v 2. rade) a právnej zástupkyne sťažovateľa bola vypočutá žalobkyňa, ktorá trvala na žalobe podanej sťažovateľom. Právna zástupkyňa sťažovateľa opätovne označila ako žalovaného ministerstvo vnútra. Okresný súd rozsudkom č. k. 7 C 914/99-39 žalobu zamietol z dôvodu premlčania nároku, lebo premlčacia lehota začala plynúť 29. apríla 1991, keď bola podaná pôvodná žaloba, a uplynula 29. apríla 1993. Upravená žaloba bola uplatnená na súde až 16. októbra 1995.

Sťažovateľ napadol rozsudok 6. februára 2002 odvolaním, ktorého odôvodnenie doplnil podaním z 5. marca 2002.

Okresný súd 20. marca 2002 zaslal odvolanie žalovanému na vyjadrenie a sťažovateľovi vyrubil súdny poplatok za odvolanie.

Sťažovateľ podal 12. apríla 2002 odvolanie proti stanovenému poplatku a žiadal o oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky. K žiadosti predložil potvrdenie o svojich majetkových pomeroch, je invalidný dôchodca s mesačným príjmom 4 929 Sk, príjem jeho manželky je 5 800 Sk mesačne.

Okresný súd požiadal 10. mája 2002 Obecný úrad Hrašovík o vyjadrenie k majetkovým pomeroch sťažovateľa. Z jeho odpovede z 21. mája 2002 vyplýva, že okrem poberania už vyššie uvedených dôchodkov sťažovateľ vlastní rodinný dom a podniká v poľnohospodárstve.

Okresný súd 19. septembra 2002 požiadal Daňový úrad Košice – okolie o oznámenie priznaného príjmu sťažovateľa (odpoveď bola doručená 2. októbra 2002).

Okresný súd 17. marca 2002 predložil súdny spis krajskému súdu.

Dňa 30. septembra 2002 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu z 11. septembra 2002 o vrátení veci na rozhodnutie o celom predmete konania a o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd totiž uznesením z 8. júla 1999 zastavil konanie len vo vzťahu k sťažovateľovi, a nie aj žalobkyňi v 2. rade a tiež nerozhodol o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Podľa úradného záznamu z 31. marca 2004 až na príkaz podpredsedníčky okresného súdu bolo rozhodnutie krajského súdu doručené účastníkom (6. apríla 2004).

Okresný súd 20. júla 2004 uznesením č. k. 7 C 914/99-66 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky. Uvedeného dňa požiadal žalobkyňu v 2. rade o vyjadrenie k späťvzatiu časti žaloby z roku 1999 a predvolal účastníkov konania na pojednávanie, ktorého termín stanovil na 11. október 2004.

Sťažovateľ 7. októbra 2004 uhradil súdny poplatok za odvolanie.

Na pojednávaní konanom 11. októbra 2004 (prítomní sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa, žalobkyňa v 2. rade) bol vynesený doplnujúci rozsudok č. k. 7 C 914/99-71, ktorým konanie o zrušení platobného príkazu MNV Hrašovík č. 1/86 zo 17. júna 1986 vo vzťahu k žalobkyňi v 2. rade zastavil (rozsudok nadobudol právoplatnosť 14. januára 2005).

Ministerstvo vnútra podaním doručeným okresnému súdu 14. októbra 2004 ospravedlnilo svoju neúčast' na pojednávaní a oznámilo, že zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím štátneho orgánu prechádza na štátny orgán, v ktorého odvetví bolo rozhodnutie vydané, ináč na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky; poukázalo na to, že nie je v predmetnom spore pasívne legitimované a zodpovedné má byť Ministerstvo financií Slovenskej republiky, a požiadalo o vypočutie Okresným súdom Bratislava II.

Dňa 1. februára 2005 bol súdny spis sp. zn. 7 C 914/99 predložený ústavnému súdu na nahliadnutie.

K návrhu na začatie konania pred ústavným súdom bola pripojená odpoveď predsedu okresného súdu z 25. marca 2004 sp. zn. Spr 2059/04 na sťažovateľovu sťažnosť na prieťahy v konaní, v ktorej oznámil počet vecí, ktoré vybavoval vo veci konajúci sudca (a ktorý bol tiež 3 mesiace v rokoch 2003 a 2004 práceneschopný), a konštatoval, že „...
Vaša sťažnosť je dôvodná a to z objektívnych príčin.“

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

2. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 31. januára 2005 k opodstatnenosti sťažnosti uviedol: „... je potrebné poukázať na skutočnosť, že k určitým priet'ahom, ktoré vznikli v konaní, boli spôsobené z objektívnych dôvodov a to prevažne veľkou obmenou prejednávajúcich sudcov na tunajšom súde v posledných rokoch, ako aj enormnému zaťaženiu prejednávajúcich sudcov, kde zostatky v jednotlivých senátoch sa pohybujú do 400 vecí pri priemernom mesačnom výkone nad 25 vecí mesačne ...“.

Právny zástupca v stanovisku k predmetnému vyjadreniu uviedol: „... Vzhľadom na to, že vyjadrenie predsedu Okresného súdu Košice – okolie neobsahuje údaje, s ktorými by bolo potrebné polemizovať, osobitne naň neodpovedám...“.

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval.

Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 914/99 (predtým sp. zn. 8 C 523/91), v ktorom sa koná a rozhoduje o zaplatení konkrétne stanovenej sumy, došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania nemožno pripísať na vrub faktickej náročnosti alebo právnej zložitosti prejednávanej veci. Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nenamietal jej zložitosť.

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľa v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Návrhy na zámenu účastníkov konania na strane žalovaného, spresňovanie petitu žaloby, resp. odročenie výsluchu jeho právnej zástupkyne stanoveného na 23. marec 1998 a pojednávania (17. januára 2001 pre kolíziu termínu) neboli dôvodmi majúcimi podstatný vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol

- od 16. októbra 1995 (uznesenie o zastavení konania) do 5. marca 1998 (predvolanie právnej zástupkyne sťažovateľa na výsluch), t. j. v trvaní 28 mesiacov a troch týždňov, keď v dôsledku procesnej chyby okresného súdu bolo prvostupňové rozhodnutie zrušené (pozri dôvody rozhodnutia krajského súdu v II. časti odôvodnenia),
- od 31. januára 2000 (odôvodnenie upraveného návrhu sťažovateľom) do 6. októbra 2000 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní deviatich mesiacov a jedného týždňa,
- od 2. októbra 2002 (doručenie odpovede z daňového úradu) do 20. júla 2004 (uznesenie o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov), t. j. v trvaní 21 mesiacov a dvoch týždňov, keď bol súdny spis po vyše piatich mesiacoch nečinnosti zaslaný krajskému súdu a následne z dôvodov procesných nedostatkov v postupe okresného súdu bola vec vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu, vrátane oneskoreného - po šiestich mesiacoch - doručovania druhostupňového rozhodnutia účastníkom (pozri II. časť odôvodnenia),

bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, resp. nevykonával vo veci úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas súdneho konania nachádzal. Vzhľadom na uvedený postup okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prietahom v trvaní 59 mesiacov, t. j. takmer piatich rokov, ktoré neboli spôsobené v dôsledku faktickej zložitosti veci a ani správania účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto prietahy, nemožno akceptovať. Personálne problémy (v posudzovanej veci doteraz konali 4 sudcovia) a vysoká zaťaženosť vo veci konajúcich sudcov (pozri bod 2 III. časti odôvodnenia) nemôže byť na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Ústavný súd konštatuje, že konanie v predmetnej veci (od jej nápadu v r. 1991) trvá vyše 13 rokov, z toho od vstupu sťažovateľa do konania (v r. 1993) vyše 11 rokov.

Podľa názoru ústavného súdu občianske súdne konanie, ktoré bez právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je tomu v danej veci (konanie o zaplatenie určitej sumy), treba považovať už z pohľadu na samotnú dĺžku konania za konanie nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľa ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude v napadnutom konaní pokračovať v doterajšom postupe.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150 000 Sk z dôvodu, že *„Tak dlhé trvanie sporu, voči ktorému sa sťažovateľ niekoľkokrát ohradil nesporne nepriaznivo vplýva na jeho psychický stav. Samotný dôvod žaloby je frustujúcou skutočnosťou, pretože proti sťažovateľovmu otcovi sa zrejme neprávom zakročilo prostredníctvom finančných úradov, takže minimálne rovnakou motiváciou, ako získať žalovanú sumu je i snaha súčasne dosiahnuť istú formu rehabilitácie. Táto už pravdaže aj vinou neprimeraných prietáhov stráca svoju účinnosť“*. Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa, ústavný súd uznal za dôvodné priznať mu finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu (najmä vzhľadom na predmet konania, ako aj

dlhodobú a bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu) považuje za primerané vo výške 50 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému s'ťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (s'ťažnosť) z 3. novembra 2004 a vyjadrenie z 21. februára 2005. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.) 13 602 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 534 Sk po zaokrúhlení 4 540 Sk za jeden úkon. Celkové trovy za dva úkony (vykonané v roku 2004) predstavujú 9 080 Sk a spolu s režijným paušalom ku každému úkonu (136 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.) sumu 9 352 Sk. Za tretí úkon právnych služieb vykonaný v roku 2005, teda po nadobudnutí účinnosti (od 1. januára 2005) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. jedna šestina výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 15 007 Sk), čo predstavuje za jeden úkon 2 501 Sk, spolu s režijným paušalom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Náhrada trov konania za tri úkony právnych služieb v danom prípade predstavuje spolu sumu 12 003 Sk. Keďže si s'ťažovateľ uplatnil náhradu trov jeho právneho zastúpenia v sume 9 340 Sk, ústavný súd jeho požiadavke vyhovel a priznal mu náhradu trov jeho právneho zastúpenia v požadovanej výške.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2005